

JOEEP

e-ISSN: 2651-5318
Journal Homepage: <http://dergipark.org.tr/joeep>

Araştırma Makalesi • Research Article

Bankacılık Sektöründe Tarımsal Krediler: Kocaeli İlinde Tarımsal Kredi Kullanımı**Agricultural Credits in the Banking Sector: Use of Agricultural Credit in Kocaeli Province*Bahar Aydın Can^{a,**} & Ümmühan Mutlu^b^a Dr., Kocaeli Üniversitesi, İzmit Meslek Yüksekokulu, Bitkisel ve Hayvansal Üretim, 41280, Kocaeli / Türkiye
ORCID: 0000-0003-1096-7875^b Dr., Kocaeli Üniversitesi, Hereke Ö.İ.U Meslek Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık, 41280, Kocaeli / Türkiye
ORCID: 0000-0002-6277-228X

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 05 Temmuz 2024

Düzeltilme tarihi: 25 Ağustos 2024

Kabul tarihi: 29 Ağustos 2024

Anahtar Kelimeler:

Tarımsal kredi
Bankacılık
Finansman
Kredi
Türkiye

ARTICLE INFO

Article history:

Received: July 05, 2024

Received in revised form: August 25, 2024

Accepted: August 29, 2024

Keywords:

Agricultural credit
Banking
Financing
Credit & Türkiye

ÖZ

Tarımsal kredi, işletmelerin üretim faaliyetlerini yerine getirmesinde, yeni teknolojilere uyum sağlamasında ve finansman ihtiyacının giderilmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu çalışmada, Türkiye'deki tarımsal kredi kullanımı ve Kocaeli ilinde tarımsal kredinin mevcut durumu değerlendirilerek, istatistiksel veriler ve analizlerle Kocaeli ilinin tarımsal krediler açısından durumunun ortaya konması amaçlanmıştır. Çalışmanın ana materyalini Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Türkiye Bankalar Birliği'den elde edilen verilerle konuyla ilgili kaynak ve raporlar oluşturmaktadır. Çalışmada istatistiksel verilerin değerlendirilmesinde 2013-2022 yılları arasındaki 10 yıllık dönem esas alınmıştır. İstatistiksel verilerin analizinde yüzde, ortalama ve indeks hesaplamalarının yanında, tarımsal kredi kullanımının yıllara göre durumu incelenirken regresyon analizinden yararlanılmıştır. Türkiye'deki ve Kocaeli ilindeki tarımsal üretim değerindeki artışın tarımsal kredi kullanım miktarını da arttıracakını göstermektedir. Çalışma sonucunda, tarımsal kredi kullanım olanaklarının artırılmasının, gelişmekte olan ülkeler için tarımsal sürdürülebilirliğin sağlanmasında son derece önemli olduğu belirlenmiştir.

ABSTRACT

Agricultural credit plays an important role in fulfilling the production activities of enterprises, adapting to new technologies and meeting the financing needs. In this study, it is aimed to evaluate agricultural credit utilization in Turkey and the current situation of agricultural credit in Kocaeli province and to reveal the situation of Kocaeli province in terms of agricultural credits with statistical data and analysis. The main material of the study consists of data obtained from the Turkish Statistical Institute (TUIK), the Banks Association of Turkey, and related sources and reports. In the evaluation of statistical data in the study, the 10-year period between 2013 and 2022 was taken as basis. In addition to percentage, average and index calculations in the analysis of statistical data, regression analysis was used to analyze the situation of agricultural credit utilization over the years. The study shows that the increase in the value of agricultural production in Turkey and Kocaeli province will increase the amount of agricultural credit utilization. As a result of the study, it is determined that increasing agricultural credit utilization opportunities is extremely important for developing countries to ensure agricultural sustainability.

1. Giriş

Dünyanın hızla artan nüfusu, son yıllarda daha çok yaşadığımız ekonomik krizler ve küresel salgınlar tüm ülkelere tarım sektörünün önemini hatırlatmaktadır. Bu

nedenle özellikle ülkelerin nüfusun gıda ihtiyacını karşılayabilmesi için, tarımsal üretimde devamlılığını sağlaması zorunlu olmaktadır. Türkiye sahip olduğu 38.5 milyon hektar toplam tarım alanı ve yaklaşık %40'lık ekilebilir alanla (TÜİK, 2020), dünyanın geniş tarımsal

* Bu çalışma 16-18 Mayıs 2024 tarihlerinde Bilecik, Türkiye'de gerçekleştirilmiş olan 4. Uluslararası Bankacılık Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Sorumlu yazar/Corresponding author.

e-posta: baharcan@kocaeli.edu.tr

Atf/Cite as: Can, B.A. & Mutlu, Ü. (2024). Bankacılık Sektöründe Tarımsal Krediler: Kocaeli İlinde Tarımsal Kredi Kullanımı. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 9(SD), 10-20.

This article is published under the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0) licence. Anyone may reproduce, distribute, translate and create derivative works of this article (for both commercial and non-commercial purposes), subject to full attribution to the original publication and authors.

üretim potansiyeline sahip ülkelerinden biridir.

Tarımsal üretim potansiyeli yüksek olan Türkiye’de tarımsal işletmelerin çoğu küçük ve dağınık işletmelerden oluşmaktadır (Doğan ve ark, 2015). Genel Tarım Sayımı sonuçlarına göre Türkiye’de toplam 3.076.650 adet tarım işletmesinin %17.54’ü 10-49 dekar ve %30.91’de 20-49 dekar büyüklüğündeki işletmelerden oluşmaktadır (TÜİK, 2012). Tarım işletmelerimizin yaklaşık yarısı küçük ve orta ölçekli işletmeler niteliğindedir. Bu durum çiftçilerimizin modern üretim yöntemlerini kullanabilmesi için tarımsal girdi, alet ve ekipmanlara ulaşmasında yetersiz sermaye sorunu ile karşılaşmalarına sebep olmaktadır. Bu nedenle de sahip olduğumuz tarım potansiyelimiz tam olarak kullanılamamaktadır.

Tarımda üretimde devamlılığın sağlanabilmesi için en önemli faktörlerden biri finansman teminidir (Karlı, 1991; Hüsmanlar, 2011; Erdaş, 2012). Terin ve ark. (2014)’nın yapmış oldukları çalışmada, Türkiye’de tarımsal üretim değerinden tarımsal kredilere doğru tek yönlü nedensellik ilişkisi tespit edilmiştir. Çalışmalarında, tarımsal üretim değerinin artması direkt ve dolaylı olarak tarımsal gelirde artışa neden olacağından, bu durumun tarımsal kredi kullanımını arttıracakını belirtmişlerdir. Ayrıca tarımsal kredi kullanımındaki artışta sadece tarımsal üretim değerindeki artışın etkili olmadığı, tarımsal altyapı ve teşviklerin de bunda etkili olabileceği vurgulanmıştır. Tarımın yapısı gereği, çiftçiler sürekli nakit çıkışı ile karşı karşıya olmalarına rağmen, hasat dönemine bağlı olarak yılda ancak birkaç kez gelir elde edebilmektedir (Özçelik ve ark., 2005). Bu durum, çiftçilerimizi ihtiyacı olan sermayeyi karşılayabilmeleri için desteklerden yararlanmaya ya da kredi kullanmaya zorunlu bırakmaktadır.

Bankacılık sektöründe tarımsal krediler, tarımsal faaliyetlerde kullanılmak üzere çiftçilere veya tarım işletmelerine sağlanan finansmanı ifade etmektedir. Tarımsal krediler genellikle tarım arazisi alımı, ekim-dikim giderleri, gübreleme, sulama, hasat, depolama, tarım alet-makina alımı vb. faaliyetler için kullanılmaktadır. Bu nedenle tarımsal krediler tarım sektörünün sürdürülebilirliği ve gelişimi için kritik bir finansman aracı olmaktadır.

Tarımsal krediler amacına uygun kullanıldığında, tarım işletmelerinde verimliliğin ve kazancın artmasına yardımcı olmakta (Doll ve Orazem, 2005), ayrıca tarımsal üretimin iyileştirilmesinde anahtar rol oynamaktadır (Moser ve Barrett, 2006; Guirkinger ve Et Boucher, 2008). Çiftçilerin tarımsal kredi finansman hizmetlerine erişiminin zayıf olması, tarımsal verimliliği düşüren faktörlerden biri olduğu belirtilmiştir (Assouto ve Hougbe, 2023). Bu nedenle çiftçilerin gerekli yatırımları karşılamaları için tarımsal kredi önemli bir unsurdur (Riaz ve ark., 2012; Yücel Engindeniz, 2017). Ayrıca tarımsal kredi, mekanizasyon ve gelişmekte olan ekonomilerin büyümesinde çiftçiliğin ticarileştirilmesi için de önemlidir (Saqip ve ark., 2015).

Günümüzde sürdürülebilir tarımın gelişmesine yönelik sulama, girdi kullanımı ve doğa dostu tarımsal üretimi

geliştirme amaçlı kredilerin düşük faizle desteklendiği görülmektedir. Bununla birlikte genç nüfusun ve girişimcilerin arttırılması amaçlı kredi destekleri de bulunmaktadır (Adanacıoğlu ve ark, 2017). Türkiye’de tarımsal işletmelerinin küçük aile işletmesi niteliğinde olması nedeniyle, çiftçilerimizin üretim faaliyetlerini yerine getirebilmesinde, finansman ihtiyacının karşılanmasında tarımsal krediler önemli rol oynadığı için, bu sonuç araştırma konusunu önemli kılmaktadır.

Yurtdışında araştırmacılar tarımsal kredi ve tarım ilişkisini farklı açılardan ülke örnekleri üzerinde incelemişlerdir. Bu çalışmalar incelendiğinde, tarımsal krediye erişimin tarımsal verimlilik (Manoharan ve Varkey, 2020; Yadav ve Rao, 2022; Assouto ve Hougbe, 2023) üzerindeki etkisi, tarımsal kredinin kullanımını ve kapsamını belirleyici faktörler (Chaiya ve ark., 2023), tarımsal kredilerin tarım sektörünün büyümesi ve kalkınması üzerindeki etkisi (Peng ve ark., 2021; Joao ve Castro, 2023), tarımsal kredi ve tarımsal üretim arasındaki ilişki (Narayanan, 2016; Chavan ve ark., 2016; Nascimento ve ark., 2022), devletin tarımsal harcamaları ve tarımsal kredi arasındaki ilişkisi (Latief ve Zhang, 2023), tarım kredisine erişimin belirleyicileri (Perveen ve ark., 2021; Jisha ve Palakkeel, 2023; Ramasamy ve Malaiarason, 2023), tarım teknolojisinin benimsenmesinde tarımsal kredinin rolü (Rayhan ve ark., 2020), tarımsal kredi talebini ve arzını etkileyen faktörler (Yeasmin ve ark., 2024) konuları üzerinde çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

Türkiye’de de tarımsal krediler ile ilgili; tarımsal kredi kullanım kararını etkileyen faktörler (Hayran ve Gül, 2018), tarımsal kredi performansının analizi (Adanacıoğlu ve ark., 2017), tarımsal kredi kullanım durumu (Semerci, 2021), bankacılık sektörü ve tarım kredileri (Arslanbey, 2011; Rad ve Aydoğdu, 2019), tarımsal üretim ve tarımsal kredi kullanımı ilişkisi (Terin ve ark., 2014), tarımsal kredilerin küresel perspektiften yeniden gözden geçirilmesi (Özdemir, 2024) hakkında çalışmaların yapıldığı, ancak il düzeyinde yapılan araştırmaların sınırlı olduğu belirlenmiştir. Tarımsal kredi kullanımımızı ülke ve il düzeyinde son yıllar itibariyle durumumuzu ortaya koyacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

2. Amaç ve Yöntem

Dünya nüfusunun gıda ihtiyacının karşılanması için, çiftçilerimizin faaliyetlerine devamlılığında önemli rol oynayan tarımsal kredi kullanım durumunun incelenmesine ihtiyaç vardır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’deki tarımsal kredi kullanımı ve Kocaeli ilinde tarımsal kredinin mevcut durumu değerlendirilerek, ortaya çıkan sorunlara ilişkin çözüm önerileri getirmektir. Bu kapsamda, Türkiye, Doğu Marmara Bölgesi ve Kocaeli ilinin tarımsal kredi kullanımı bakımından karşılaştırılması amaçlanmıştır. Ayrıca tarımsal kredi kullanım durumunu incelerken banka türleri ve kredi performans oranı bakımından da incelenmiştir. Çalışmanın ana materyalini Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Türkiye Bankalar Birliği’den elde edilen verilerle konuyla ilgili daha önce yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlar

oluşturmaktadır. Çalışmada istatistiksel verilerin değerlendirilmesinde 2013-2022 yılları arasındaki 10 yıllık dönem esas alınmıştır. İstatistiksel verilerin analizinde yüzde, ortalama ve indeks hesaplamaları yapılarak çizelgeler ve grafikler halinde sunulmuştur. Ayrıca, Türkiye'nin ve Kocaeli ilinin tarımsal kredi kullanımının yıllara göre durumunu incelerken basit doğrusal regresyon modelinden yararlanılmıştır. Doğrusal regresyon, ilgili ve bilinen başka bir veri değeri kullanarak bilinmeyen verilerin değerini tahmin eden bir veri analiz tekniğidir. Bu amaçla;

$Y = a + bx$ regresyon modeli kullanılmıştır (Vural, 2012). Veriler SPSS ve EXCEL istatistiksel analiz programı kullanılarak analiz edilmiştir.

3. Araştırma Bulguları

3.1. Türkiye, Marmara Bölgesi ve Kocaeli İlinde Tarımsal Kredi Kullanımı

Türkiye'deki 2013-2022 yılları arasındaki tarımsal kredi kullanımı bakımından yıllar itibariyle artışın olduğu görülmektedir (Tablo 1). 2013 yılında toplam 1.009.763 milyon TL kredi kullanılmış olup, tarımsal kredi kullanımı %2.63'lük pay oluşturmuştur. 2022 yılında toplam kredi kullanımımız 7.246.558 milyon TL ye ulaşarak, tarımsal kredi kullanım oranı %3.53 seviyesine çıkmıştır. Tarımsal kredi kullanım oranı diğer kredilerin kullanım oranıyla karşılaştırıldığında düşük oranda olduğu görülmektedir. Türkiye'de tarım işletmelerinin çoğu küçük ölçekli olduğu için, tarımsal kredi kullanımı diğer sektörler için daha düşüktür. Büyük ölçekli çiftliklerin tarımsal krediye erişilebilirliği daha yüksektir (Ramasamy ve Malaiorasan, 2023). Bu durum, işletme büyüklüğü ile tarımsal krediye erişilebilirlik ve kullanımı arasında ilişki olduğu sonucunu doğurmaktadır.

Table 1: Türkiye'de Tarım Kredisi Kullanım Miktarı (Milyon TL) ve Oranı (%)

Yıllar	Tarım Kredisi Kullanımı	Diğer Kredilerin Kullanımı	Toplam Kredi Kullanımı	Tarım Kredisi oranı(%)
2013	26552	983211	1009763	2.63
2014	34367	1167329	1201696	2.86
2015	45583	1402884	1448467	3.15
2016	56898	1647864	1704762	3.33
2017	68209	2441532	2059741	3.31
2018	77824	2289609	2367433	3.29
2019	97849	2501774	2599623	3.76
2020	101658	3348294	3449952	2.95
2021	135715	4582188	4717903	2.88
2022	255912	6990646	7246558	3.53

Kaynak: BDDK,2022

Tablo 2'de Kocaeli ilinde tarım kredisi kullanım miktarının 2013-2022 yılları arasında nominal olarak 182 milyon TL'den 1.905 milyon TL'ye ulaşarak çok yüksek kredi kullanımına ulaştığı görülmektedir. Konu reel açıdan incelendiğinde ve üretici fiyat indeksine göre hesaplama yapıldığında tarımsal kredi kullanım miktarının 82.08 milyon TL'den, 94.25 milyon TL'ye ulaştığı, artış oranının çok yüksek olmadığı anlaşılmaktadır. 2022 yılında Doğu

Marmara Bölgesi'nde kullanılan 19.556 milyon TL tarımsal kredi kullanımında Bursa ili 6.638 milyon TL ve %33.94 payı ile ilk sırada yer almaktadır. Diğer en fazla tarım kredisi kullanan iller sırasıyla Eskişehir (%21.79), Sakarya (%15.58) ve Kocaeli (%9.74)'dir. Doğu Marmara Bölgesi'nde 2022 yılında kullanılan tarımsal kredi miktarı reel olarak 967.55 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Aynı yıl illere ait nominal ve reel kredi kullanım miktarına göre hesaplanan dağılım oranlarının aynı olduğu belirlenmiştir.

Table 2: Doğu Marmara Bölgesinde İllere Göre Tarım Kredisi Kullanım Miktarı (Milyon TL)

Yıllar	Bilecik	Bolu	Bursa	Düzce	Eskişehir	Kocaeli	Sakarya	Yalova	Doğu Marmara
2013	101	200	919	120	305	182	341	52	2220
2014	129	229	1150	154	418	229	398	60	2768
2015	173	282	1439	224	560	303	574	85	3641
2016	196	331	1735	316	688	390	755	111	4522
2017	212	373	2058	361	782	492	863	116	5256
2018	241	426	2210	423	933	569	953	139	5895
2019	227	471	2432	437	1133	734	1038	155	6628
2020	263	569	2604	500	1477	640	1226	181	7459
2021	387	713	3397	629	2125	813	1634	227	9924
2022	658	1513	6638	1137	4261	1905	3047	397	19556

Dağılımı (%)	3.37	7.74	33.94	5.81	21.79	9.74	15.58	2.03	100.00
--------------	------	------	-------	------	-------	------	-------	------	--------

Kaynak: BDDK, 2022

2013-2022 yılları arasında Türkiye'deki tarımsal kredi kullanımı incelendiğinde yıllar itibariyle artışın olduğu görülmektedir (Tablo 3). Doğu Marmara Bölgesinde de aynı dönemde yıllar itibariyle artış söz konusudur. Kocaeli ilinde de genel olarak tarımsal kredi kullanımında artış olurken, 2019-2020 yılları arasında düşüşün olduğu görülmektedir. Bu düşüşte yaşadığımız pandeminin etkili olduğu düşünülmektedir. Atıkalp (2021), Türk bankacılık sisteminde sektörel bazda kredi kullanımı ve Covid-19 salgını ilişkisini incelediği çalışmasında, tarım ve diğer sektörlerde Covid-19 salgını sonrasında daha yüksek kredi kullanımı ve taktipteki kredide artışın olduğunu belirtmiştir. Pandemi sonrası yıllarda tarımsal kredi kullanımındaki artışa,

tarımsal üretime yönelim, devlet teşvikleri ve girişimci sayısındaki artışın neden olduğu bilinmektedir. Doğan (2021), Covid-19 öncesi ve sonrası sektörler itibariyle kredi performanslarını değerlendirdiği çalışmasında, tarım sektörünün salgın sonrası özellikle uygulanan politikalar ve kamu bankalarının destek kredileriyle salgından diğer sektörlerle göre daha az etkilendiğini belirtmiştir. Türkiye'de tarımsal kredi kullanımında en fazla artış %88.65 ile 2021-2022 yılları arasında gerçekleşmiştir. Aynı yıllarda Doğu Marmara Bölgesindeki artış oranı %97.09 iken, Kocaeli ilinde %134.75 ile Türkiye'deki tarımsal kredi kullanımındaki artıştan daha fazla artış olmuştur.

Table 3: Türkiye'de, Doğu Marmara'da ve Kocaeli İlinde Tarımsal Kredi Kullanımının Karşılaştırması

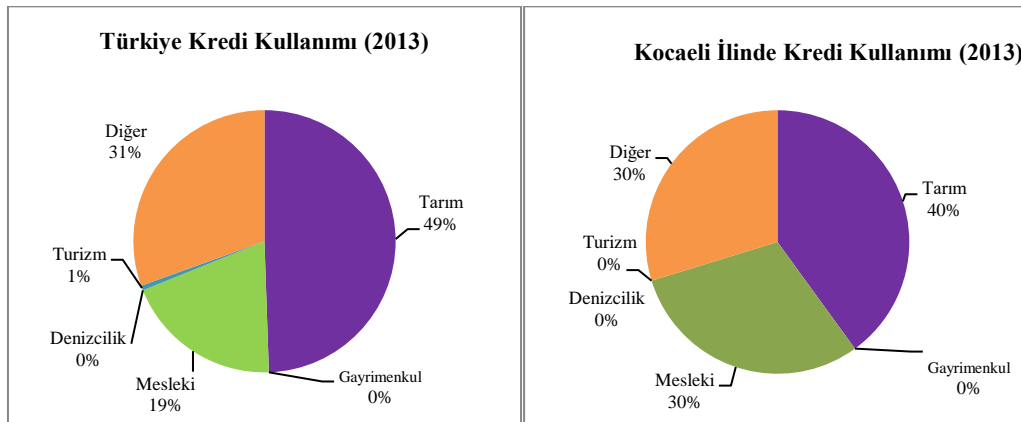
Yıllar	Türkiye'de Tarımsal Kredi Kullanımı	İndeks (2013=100)	D.Marmara'da Tarımsal Kredi Kullanımı	İndeks (2013=100)	Kocaeli'nde Tarımsal Kredi Kullanımı	İndeks (2013=100)
2013	26552	100	2220	100	182	100
2014	34367	129	2768	125	229	126
2015	45583	172	3641	164	303	166
2016	56898	214	4522	204	390	214
2017	68209	257	5256	237	492	270
2018	77824	293	5895	265	569	313
2019	97849	368	6628	298	734	403
2020	101658	383	7459	335	640	351
2021	135715	511	9924	447	813	446
2022	255912	964	19556	881	1905	1047

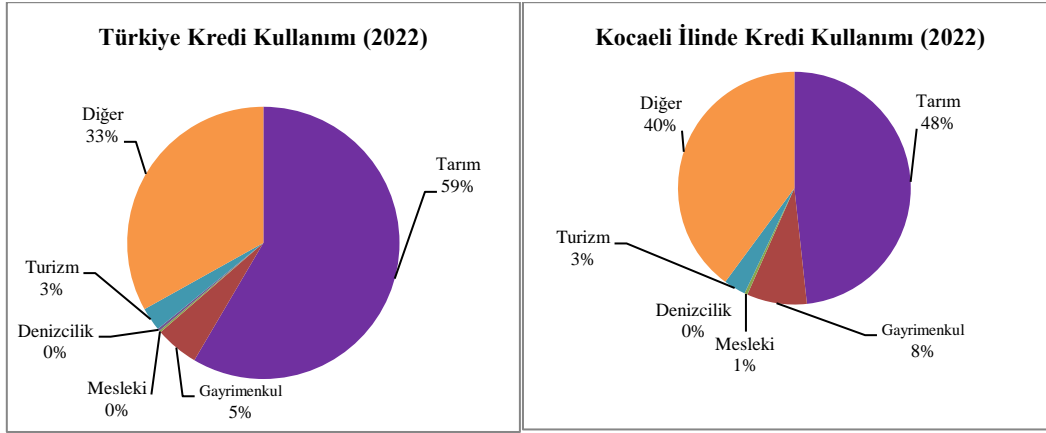
Kaynak: BDDK,2022

Şekil 1'de 2013-2022 yıllarında Türkiye ve Kocaeli ilindeki kredi kullanımının sektörler itibariyle dağılımı verilmiştir. Türkiye'de sektörler arasında tarımsal kredi kullanım oranı 2013 yılında %49'dan, 2022 yılında %59'a çıkmıştır. Kocaeli ilinde ise tarımsal kredi kullanım oranı diğer

sektörler arasında 2013-2022 yılları arasında %40'dan, %48'e ulaşmıştır. Tarımsal kredi kullanım oranının diğer sektörlerle karşılaştırıldığında daha fazla artışın sağlandığı görülmektedir.

Şekil 1: Türkiye ve Kocaeli İlinde 2013 ve 2022 Yıllarında Kullanılan Kredilerin İhtisas Alanına Göre Dağılımı (%)

Kaynak: TBB,2013, 2022.

3.2. Türkiye'deki Bankalarda Tarımsal Kredi Kullanımı

Türkiye'de çiftçilerimizin kullanmış oldukları tarımsal krediler, kullanılan banka türüne göre kamu sermayeli bankalar, özel sermayeli bankalar ve yabancı sermaye bankalar üzere üç grupta toplanmaktadır. 2018-2022 yılları arasında son 5 yıla göre Türkiye'deki tarım kredilerinin banka türlerine göre dağılımı Tablo 4'de verilmiştir. 2022 yılına göre toplam 255.952 milyon TL kullanılan tarımsal kredi mevduatında T.C. Ziraat Bankası 231.483 milyon TL ile en yüksek miktara sahiptir. Konu reel açıdan incelendiğinde ve üretici fiyat indeksine göre hesaplama yapıldığında toplam tarımsal kredi kullanımı 60.517 milyon TL ve T.C. Ziraat Bankasındaki kredi kullanımı 54.731 milyon TL olarak hesaplanmıştır. Reel olarak hesaplanan değerlerin nominal değerlerden çok düşük olduğu görülmektedir. T.C. Ziraat Bankası, ülkenin en uzak bölgelerine kadar ulaşabildiğinden ve düşük faizli kredi vermesinden dolayı çiftçilerin tercihinde ilk sırayı almaktadır (Rad ve Ayoğlu, 2019). Tarımsal kredi kullanan

çiftçilerimizin ikinci sıradaki banka tercihi yabancı sermayeli bankalardan Denizbank olmaktadır. Kızılaslan ve Adıgüzel (2017) ve Rad ve Ayoğlu(2019) 'nun çiftçiler üzerinde yapmış oldukları çalışmalarda, tarımsal kredi kullanan çiftçilerin ilk sıradaki banka tercihlerinin T.C.Ziraat Bankası ve Denizbank olduklarını çalışmalarında belirtmişler, bu sonuçlar da araştırmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. 2018-2022 yılları arasında bankalar arasında tarımsal kredi kullanımındaki değişim oranları incelendiğinde, T.C. Ziraat Bankası'nın %272.30 artışla en fazla artışa sahip olduğu görülmektedir. Türkiye Halk Bankası %197.54'lük artışla ikinci sırada, Denizbank %63.04 artışla üçüncü sırada yer almaktadır. Aynı dönemde bankalar arasındaki hesaplanan nominal ve reel kredi kullanımındaki değişim oranlarının aynı olduğu belirlenmiştir. Türkiye'de çiftçilerin daha çok kamu sermayeli bankaları tercih ettikleri görülmektedir. Ayrıca yabancı sermayeli bankalarda kredi kullanımında çiftçilerin sözleşmeli üretime yönelmelerinin de etkisinin olduğu düşünülmektedir.

Table 4: Yıllara Göre Türkiye'de Kullanılan Tarım Kredilerinin Banka Türlerine Göre Dağılımı (milyon TL)

	2018	2019	2020	2021	2022	Değişim (2018-2022) (%)
<i>Kamu Sermayeli Bankalar</i>	62582	82411	84950	117063	232692	271.82
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	62176	81955	84243	116373	231483	272.30
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	406	456	707	690	1208	197.54
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0	0	0	0	0	-
<i>Özel Sermayeli Bankalar</i>	2395	2277	2296	2235	2266	-539
Akbank T.A.Ş.	0	0	0	0	0	-
Anadolubank A.Ş.	217	254	285	63	17	-92,16
Fibabanka A.Ş.	0	0	0	0	0	-
Şekerbank T.A.Ş.	2178	2022	2011	2172	2249	-3,26
Turkish Bank A.Ş.	0	0	0	0	0	-
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	0	0	0	0	0	-
Türkiye İş Bankası A.Ş.	0	0	0	0	0	-
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0	0	0	0	0	-

<i>Yabancı Sermayeli Bankalar</i>	12848	13162	14412	16417	20994	63.40
Alternatifbank A.Ş.	3	1	0	0	0	-100
Denizbank A.Ş.	12845	13161	14412	16417	20942	63.04
Turkland Bank A.Ş.	0	0	0	0	52	-
Mevduat Toplamı	77825	97850	101658	135715	255952	228.88

Kaynak: BDDK,2022

3.3. Marmara Bölgesi ve Kocaeli İlinde Tarımsal Kredi ve Kredi Performans İlişkisi

Türkiye’de tarımın küçük aile işletmelerinden oluşması ve sermaye yetersizliği, finansman gereksinimini arttırmaktadır. Tarım işletmelerinde geçimlik tarımdan pazara yönelik tarıma geçişte yetersiz sermaye nedeniyle kredi gereksinimi ihtiyacı doğmaktadır (Adanacıoğlu ve ark, 2017). Türkiye kısa vadeli borçlanan ülke kategorisinde yer almaktadır. Zamanında ödenmeyen kredilerden dolayı takibe düşen kredi miktarı 2000 yılı ve sonrasında hacimsel olarak büyüyerek artış göstermektedir (Türkan, 2004). BDDK’nın istatistiksel verilerine göre 2020 yılında Doğu Marmara Bölgesi’nde toplam 20.616 milyon TL tarımsal üretim değerine karşılık, toplam 7.458 milyon TL tarımsal kredi kullanımı gerçekleşmiştir. Kocaeli ili Doğu Marmara Bölgesi’nde tarımsal üretim değeri bakımından %5.28, tarımsal kredi kullanımında ise %8.57’lik paya sahiptir (Tablo 5). Doğu Marmara Bölgesi’nde illere göre kullanılan tarımsal kredi miktarının tarımsal üretim değerine oranı

incelendiğinde Bolu ili % 61.74 ile ilk sıradadır. Kocaeli ili %58.79 ile ikinci sırada yer alarak, tarımsal kredi ve tarımsal üretim değeri oranı bakımından diğer birçok ile göre yüksek olduğu görülmektedir. Kredi performans oranı takibe düşen kredi oranını ifade etmektedir. Bu nedenle bir ilin takibe düşen kredi oranının yüksek olması, kredi performansının düşük olduğunu göstermektedir. Kocaeli ili Marmara Bölgesi’nde tarımsal üretim değeri bakımından 10.sırada yer alırken, tarımsal kredi performans oranında 11.sıradadır. 2020 yılında Marmara Bölgesi’nde illere göre tarımsal kredi performans oranı incelendiğinde Eskişehir ilinin %1.97 ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Diğer yüksek kredi performans oranına sahip iller sırasıyla Balıkesir (%2.25), Edirne (%2.63) ve Bolu (%2.94)’dur. En düşük kredi performans oranına sahip il %7.73 ile Bilecik’dir. Aynı yıl Türkiye’deki tarımsal kredi performans oranı %4.04 olarak hesaplanmıştır. Kocaeli ilindeki tarımsal kredi performans oranının (%5.10) Türkiye ortalamasından düşük olduğu görülmektedir.

Table 5: Türkiye ve Marmara Bölgesinde İllere Göre Tarımsal üretim Değeri, Toplam Tarımsal Kredi ve Kredi Performans Oranı (2020)

İller	Tarımsal Üretim Değeri (1000TL)	Toplam Tarımsal Kredi (1000TL)	Tarımsal Kredi/ Tarımsal Üretim Değeri Oranı (%)	Ziraat ve Balıkçılık Kredi Performans Oranı (%)
İstanbul	1112681	1742134	156.57	4.96
<i>Doğu Marmara</i>	<i>20616821</i>	<i>7458955</i>	<i>36.18</i>	<i>4.21</i>
Bilecik	1062622	263445	24.79	7.73
Bolu	921707	569066	61.74	2.94
Bursa	8411542	2603749	30.95	4.82
Düzce	1118542	499670	44.67	4.55
Eskişehir	3876341	1476845	38.10	1.97
Kocaeli	1087786	639509	58.79	5.10
Sakarya	3749281	1225973	32.70	4.70
Yalova	389000	180698	46.45	4.76
<i>Batı Marmara</i>	<i>22364206</i>	<i>8185999</i>	<i>36.60</i>	<i>3.32</i>
Balıkesir	5812341	2701925	46.48	2.25
Çanakkale	6060589	1373244	22.65	3.20
Edirne	4338915	1429827	32.95	2.63
Kırklareli	2429568	918879	37.82	7.11
Tekirdağ	3722793	1762124	47.33	3.13

Kaynak: BDDK,2022

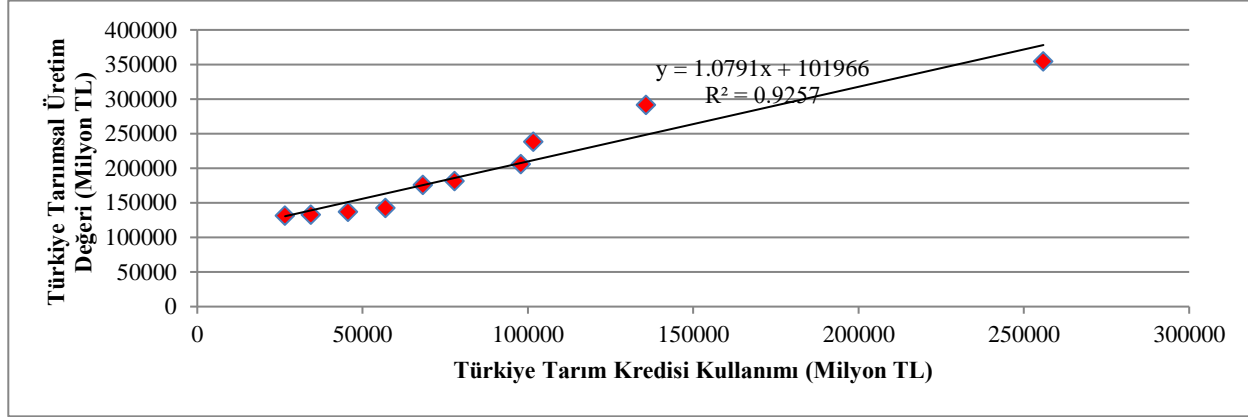
3.4. Türkiye ve Kocaeli İlinde Tarımsal Üretim Değeri ve Tarımsal Kredi Kullanımı İlişkisi

Türkiye’deki 2011-2020 yılları arasındaki tarımsal üretim değeri ve tarımsal kredi kullanımı arasındaki değişim Şekil

2'de verilmiştir. İncelenen dönemde 2011 yılında Türkiye'deki toplam tarımsal üretim değeri 131.551 milyon TL'den 2020 yılında 354.614 milyon TL'ye ulaşmıştır. Tarımsal üretim değerine ait regresyon analizi sonuçlarına göre değişikliklerin yaklaşık %92'sinin tarımsal kredi kullanım miktarı bileşenine bağlı olduğunu ve %8'inin diğer etkilere bağlı olduğunu göstermektedir. Bu durum tarımsal üretim değerinin, kullanılan tarımsal kredi miktarı ile ilişkili

olduğunu, fakat kullanılan kredi miktarındaki artış oranıyla, tarımsal üretimimizde aynı oranda artışın olmadığı belirlenmiştir. Tarımın doğa koşullarına bağlı olması ve gelir-gider durumunda çoğu zaman tutarsızlıkların yaşanması buna neden olmaktadır. Bu nedenle çiftçilerin kullanmış oldukları tarımsal kredi miktarı ile tarımsal üretim değerleri aynı oranda artış ya da azalış göstermemektedir

Şekil 2: Türkiye'de 2011-2020 Yılları Arasındaki Tarımsal Üretim Değeri-Tarım Kredisi Kullanımı Regresyon Analizi

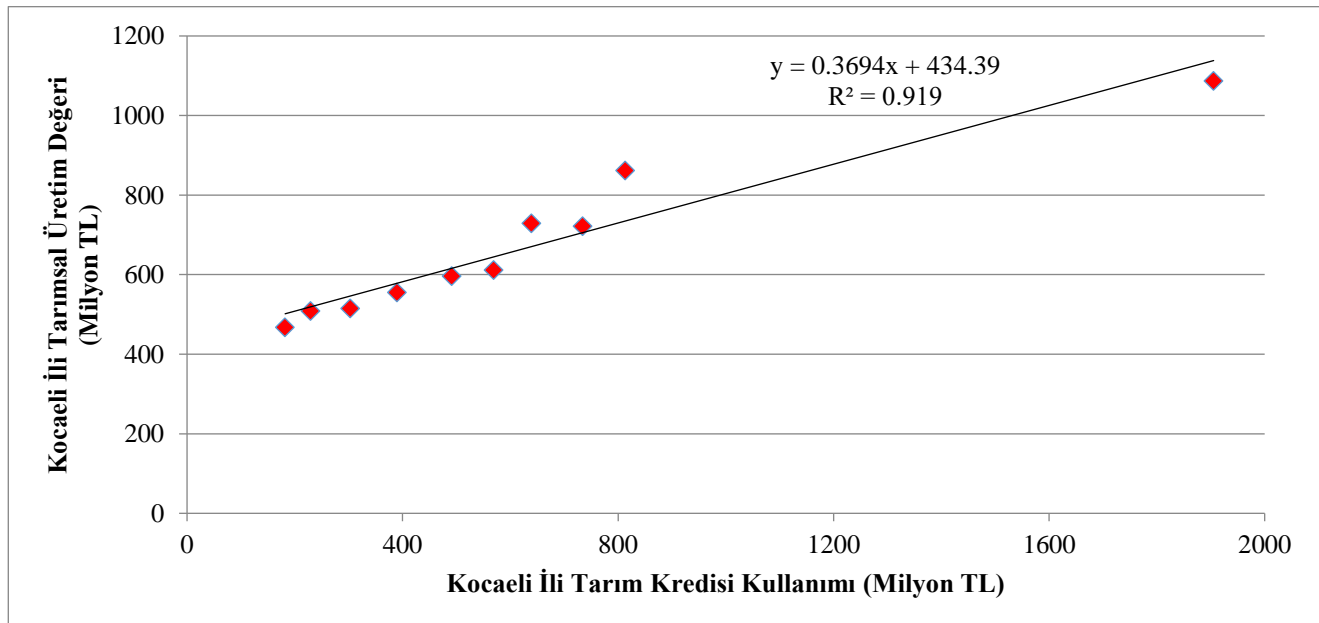

Kaynak: TÜİK, 2020, BDDK, 2020

Şekil 3'de Kocaeli ilinin 2011-2020 yılları arasındaki tarımsal üretim değeri ve tarımsal kredi kullanım miktarlarındaki değişim verilmiştir. Kocaeli ilinde 2011 yılındaki tarımsal üretim değeri 509 milyon TL'den 2020 yılında 1.087 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. İlde 10 yıllık dönem içerisinde tarımsal kredi kullanımında genel olarak artışın olduğu görülmektedir. Tarımsal üretim değerine ait

regresyon analizi sonuçlarına göre değişikliklerin yaklaşık %92'sinin tarımsal kredi kullanım miktarı bileşenine bağlı olduğunu ve %8'inin diğer etkilere bağlı olduğunu göstermektedir. Kocaeli ilindeki tarımsal üretim değeri ile tarımsal kredi kullanımı arasındaki ilişki, Türkiye'deki tablo ile benzerlik göstermektedir.

Şekil 3. Kocaeli İlinde 2011-2020 Yılları Arasındaki Tarımsal Üretim Değeri-Tarım Kredisi Kullanımı Regresyon Analizi

Kaynak: TÜİK, 2020, BDDK, 2020

4. Sonuç ve Öneriler

Türkiye, tarımsal üretim potansiyeli yüksek ve aynı zamanda farklı ürün çeşitliliğine sahip bir ülkedir. Ancak tarım işletmelerimizin çoğunun küçük ve dağınık olması, tarımsal üretimimizde optimum seviyeye ulaşmamızı olumsuz yönde etkilemektedir. Özellikle çiftçilerimizin üretimde devamlılığı sağlayabilmeleri için ihtiyacı olan arazi, girdi, taşıma ve depolama maliyetlerinin karşılanmasında sermaye konusunda yetersiz oldukları görülmektedir. Bu olumsuz durum ile mücadele edebilmek için tarımsal krediler, çiftçiler için önemli bir yardımcı araç durumdadır. Tarımda teknolojinin hayata geçirilmesi için finansman olanaklarının artırılması ve tarımsal kredi mekanizmalarının geliştirilmesi gerekmektedir (Bahçi ve Çetin, 2020). Krediyeye erişim, bir ülkenin tarım sektöründeki belirsizliklere ve iklimle ilgili şoklara karşı korumada kılıç bir bileşendir (Özdemir, 2023).

Tarımsal krediler üzerine yapılan çalışmalar çiftçilerimizin krediye erişimlerinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Kredi kullanımında istenen teminatın yetersizliği ve çiftçilerimizin sağladığı gelirin düzenli olmaması, geri ödemede sıkıntılara sebep olabilmektedir. Bu durum, çiftçilerimizin tarımsal kredi kullanımını konusunda istekli olmalarına engel olmaktadır. Çiftçilerimize sağlanan destek, teşvik ve sübvansiyonların artırılması sayesinde kredi kullanımını konusuna olumlu yaklaşımları sağlanabilecektir.

Araştırmanın sonucu, Türkiye'deki ve Kocaeli ilindeki tarımsal üretim değerindeki artışın tarımsal kredi kullanım miktarını da arttıracak olduğunu göstermektedir. Tarım işletmelerinin çoğunun küçük aile işletmesi niteliğinde olması, gerekli olan sermayenin sağlanmasını zorlaştırmaktadır. Özellikle girdi fiyatlarındaki artışlar ve ürün fiyatlarındaki dalgalanmalar çiftçilerin gelirlerinde belirsizliklere neden olmaktadır. Tarımsal üretimdeki değer artışı, belirtilen sebeplerden dolayı çiftçi gelirine yansımamaktadır. Çiftçiler, sermaye yetersizliğini veya takibe düşen kredi borçlarını karşılamak için tarımsal kredi kullandığından tarımsal kredi kullanım miktarında artış görülmektedir. Türkiye'de yapılan benzer çalışmalar, tarımsal üretim değeri ve tarımsal kredi kullanımı arasında doğrusal ilişki bulunduğunu göstermiştir (Terin ve ark., 2014; Adanacioğlu ve ark., 2017). Kocaeli ilinin bir sanayi şehri olması sebebiyle üretilen tarım ürünlerinin işlenerek katma değer kazandırılmasında önemli bir potansiyele sahiptir. Kocaeli ilinde, çiftçilere ürettikleri ürünlerin kendileri tarafından işlenmesi imkanı yaratılabilecek uygun faizli tarımsal yatırım kredileri sunulması, bölgenin kalkınmasında ve ülkemizin katma değer kazanmasında önemli bir fırsat oluşturabilecek niteliktedir.

Sonuç olarak, tarımsal kredi kullanım olanaklarının artırılması, gelişmekte olan ülkeler için tarımsal sürdürülebilirliğin sağlanmasında son derece önemlidir. Çünkü çiftçilerin modern tarım uygulamaları yapmalarına olanak sağlayarak, tarımsal verimliliğin ve üretimin artmasına, sürdürülebilir tarım uygulamaları yapmalarına

imkan sağlayarak yenilebilir enerji kaynaklarının kullanımı artırılabilir. Ayrıca, hasat sonrası yatırımları teşvik edilerek işleme tesislerinin artırılması sonucu, tarımda ülke ekonomisinde katma değer artışı sağlanabilecektir. Bu nedenle çiftçilerimize borçlanma, kredi kullanma süreci, tarımsal yatırım süreci, risk alma, karar alma, planlama ve finansal okuryazarlık konularında eğitim verilmelidir. Ayrıca tarımsal kredi sağlama sürecindeki prosedürler çiftçilerimiz için daha basitleştirilmiş hale dönüştürülmelidir. Böylece çiftçilerimiz tarımsal kredi kullanımını konusunda daha bilinçli hale gelebilecektir. Buna ek olarak, finansın dijitalleşmesi ve sürdürülebilirlik hedefleri sonucunda gelişen finansal teknolojilerin tarımsal kolu olan agri-fintekler konusunda da çiftçilerin bilgilendirilmesi ve bu teknolojilerin kullanımı önemlidir. Bu teknolojilere ulaşılması ve eğitim ihtiyacının giderilmesi konusunda devletin ve finansal kuruluşların sundukları destekler artırılmalıdır. Bu araştırmanın sonuçları, Türkiye'nin farklı illeri üzerinde yapılacak benzer çalışmaların sonuçları karşılaştırılarak, oluşturulacak tarımsal kredi politikaları için yol gösterici olabilecektir.

Kaynakça

- Adanacioğlu, H., Artukoğlu, M., & Güneş, E. (2017). Türkiye'de Tarımsal Kredi Performansının Çok Boyutlu Ölçekleme Yaklaşımıyla Analizi. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 23(2), 195-204.
- Arslanbey, S. (2011). *Bankacılık Sektörü ve Tarım Kredileri: Türkiye'de Tarımın Finansmanı ve T.C.Ziraat Bankası A.Ş.'nin Rolü*. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi.
- Assouto, A.B., & Houngebene, D.J. (2023). Access to Credit and Agricultural Productivity: Evidence from Maize Producers in Benin. *Cogent Economics & Finance*, 11, 2196856. <https://doi.org/10.1080/23322039.2023.2196856>
- Atukalp, M.E. (2021). Türk Bankacılık Sisteminde Sektörel Bazda Kredi Kullanımının Küresel Kovid-19 Salgını ile İlişkisi. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(9), 850-859. <http://doi.org/10.26677/TR1010.2021.802>
- Bahçi, N., & Çetin, E. (2020). Determining of Agricultural Credit Impact on Agricultural Production Value in Turkey. *Ciencia Rural*, 50(11), e20200003. <http://doi.org/10.1590/0103-8478cr20200003>
- BDDK (2022). *Seçilmiş Sektörlere Göre Verilen Krediler*. Erişim (05.04.2024), <http://ebulten.bddk.org.tr/finturk#>
- Chaiya, C., Sikandar, S., Pinthong, P., Saqip, S.E., & Niaz, A. (2023). The Impact of Formal Agricultural Credit on Farm Productivity and Its Utilization in Khyber Pakhtunkhwa. *Pakistan. Sustainability*, 15, 1217. <https://doi.org/10.3390/su15021217>

- Chavan, P., Misra, R., & Verma, R. (2016). Agricultural Credit in India in 2000's: Growth, Distribution and Linkages with Productivity. *The Journal of Applied Economic Research*, 10(2), 169-197.
- Doğan, M. (2021). Covid-19 Öncesi ve Sonrası Dönemlerinde Tarım, Sanayi ve Turizm Sektörleri Kamu, Mevduat ve Katılım Bankalarının Kredi Performanslarına Etkisi. *Academic Knowledge*, 4(2), 249-266. <https://doi.org/10.5281/zenodo.5808981>
- Doğan, Z., Arslan, S., & Berkman, A.N. (2015). Türkiye'de Tarım Sektörünün İktisadi Gelişimi ve Sorunları: Tarihsel Bir Bakış. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1), 29-41.
- Doll, J.P., & Orazem, F. (2005). *Teorik ve Uygulamalı Üretim Ekonomisi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Erdaş, H. (2012). *Türkiye'de Tarım Finansmanında Banka Kredilerinin Rolü: Edirne Bölgesi Örneği*. Doktora Tezi. Tekirdağ: Namik Kemal Üniversitesi.
- Guirkinger, C., & Et Boucher, S.R. (2008). Credit Constraints and Productivity in Peruvian Agriculture. *Agricultural Economics*, 39(3), 295-308. <https://doi.org/10.1111/j.1574-0862.2008.00334.x>
- Hayran, S., & Gül, A. (2018). Mersin İlinde Çiftçilerin Tarımsal Kredi Kullanım Kararlarını Etkileyen Faktörler. *Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 271-277. <https://doi.org/10.21597/jist.407885>
- Hüsmenler, Y. (2011). *Dış Kaynaklı Tarımsal Kredilerin Tarımsal Üretime Etkileri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Tekirdağ: Namik Kemal Üniversitesi.
- Jisha, K.K., & Palakkeel, P. (2023). Availability of Agricultural Credit: Determinants, Marginal Effect, and Predicted Probability. *Agricultural and Resource Economics*, 9(4), 5-25. <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.04.01>
- Joao, M.A.C., & Castro, A.M. (2023). The Impact of Agricultural Credit on the Growth of the Agricultural Sector in Angola. *Sustainability*, 15, 14704. <https://doi.org/10.3390/su152014704>
- Karlı, B. (1991). *GAP Alanında Tarımsal Kredi Kullanımı ve Gelecekteki Kredi İhtiyacının Saptanması Üzerine Bir Araştırma*. Doktora Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Kızılaslan, H., & Adıguzel, O. (2007). Factors Affecting Credit Use in Agricultural Business Concerns in Turkey. *Research Journal of Agriculture and Biological Sciences*, 3(5), 409-417.
- Latief, R., & Zhang, L. (2023). Nexus Between Government Agricultural Expenditures and Agricultural Credit: The Role of Sustainable Agricultural Growth and Sustainable Agricultural Income. *Sustainable Development*, 1-12. <https://doi.org/10.1002/sd.2853>
- Manahoran, N., & Varkey, R.S. (2020). Agricultural Credit and Agricultural Productivity Across Indian States: An Analysis. *J Public Affairs*, 22, e2597. <https://doi.org/10.1002/pa.2597>
- Moser, C.M. & Barrett, C.B. (2006). The Complex Dynamics of Smallholder Technology Adoption: The Case of SRI in Madagascar. *Agricultural Economics*, 35(3), 373-388. <https://doi.org/10.1111/j.1574-0862.2006.00169.x>
- Narayanan, S. (2016). The Productivity of Agricultural Credit in India. *Agricultural Economics*, 47(4), 399-409. <https://doi.org/10.1111/agec.12239>
- Nascimento, D.H., Carrasco-Gutierrez, C.E., & Tessmann, M.S. (2022). Rural Credit and Agricultural Production: Empirical Evidence from Brazil. *Int J Fin Econ.*, 23, 4236-4245
- Özçelik, A., Güneş, E., & Artukoğlu, M.M. (2005). Türkiye'de Tarımsal Kredi: Sözleşmeli Tarım ve Üretici Örgütleri Üzerinden Kredi Uygulamaları. *Ziraat Mühendisleri VI. Teknik Kongresi*, Ankara.
- Özdemir, D. (2024). Reconsidering Agricultural Credits and Agricultural Production Nexus From A Global Perspective. *Food and Energy Security*, 13, e504. <https://doi.org/10.1002/fes3.504>
- Peng, Y., Latief, R., & Zhou, Y. (2021). The Relationship between Agricultural Credit, Regional Agricultural Growth, and Economic Development: The Role of Rural Commercial Banks in Jiangsu, China. *Emerging Markets Finance and Trade*, 57(7), 1878-1889. <https://doi.org/10.1080/1540496X.2020.1829408>
- Perveen, F., Shang, J., Zada, M., Alam, Q., & Rauf, A. (2021). Identifying The Determinants of Access to Agricultural Credit In Southern Punjab of Pakistan. *GeoJournal*, 86, 2767-2776. <https://doi.org/10.1007/s10708-020-10227-y>
- Rad, S.T., & Ayoğdu, C. (2019). Tarımsal Finansman: Mersin İlinde Tarımsal Kredi Kullanımı. *Tarım Ekonomisi Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 58-67.
- Ramasamy, P., & Malaiarasan, U. (2023). Agricultural Credit in India: Determinants and Effects. *Indian Economic Review*, 58, 169-195. <https://doi.org/10.1007/s41775-023-00187-8>
- Rayhan, S.J., Rahman, M.S., & Lyu, K. (2023). The Role of Rural Credit in Agricultural Technology Adoption: The Case of Boro Rice Farming in Bangladesh. *Agriculture*, 13, 2179. <https://doi.org/10.3390/agriculture13122179>
- Riaz, A., Khan, G.A., & Ahmad, M. (2012). Utilization of Agriculture Credit by The Farming Community of Zrai Triqati Bank Limited (ZTBL) for Agriculture Development. *Pakistan Journal of Agricultural Science*, 49, 557-560.
- Saqip, S.E., Ahmad, M.M., & Panezai, S. (2016).

- Landholding Size and Farmers' Access to Credit and Its Utilisation in Pakistan. *Development in Practice*, 26, 1060-1071.
<https://doi.org/10.1080/09614524.2016.1227301>
- Semerci,A. (2021). Tarım İşletmelerinde Tarımsal Kredi Kullanım Durumunun Analizi. *Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi*, 8(2), 396-410.
<https://doi.org/10.30910/turkjans.860909>
- TBB (2020) *Türkiye ve İllere Göre İhtisaa Alanına Göre Verilen Krediler*, Erişim (05.04.2024)
<https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59>
- Terin, M., Güler, İ.O., & Aksoy, A. (2014). Türkiye'de Tarımsal Üretim ile Tarımsal Kredi Kullanımı Arasındaki Nedensellik İlişkisi. *İğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 67-72.
- TÜİK, (2012). *Genel Tarım Sayımı Sonuçları*. Erişim (05.04.2024),
<https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=tarim-111&dil=1>
- TÜİK, (2020). *Bitkisel ve Hayvansal Üretim Değerleri*. Erişim (05.04.2024),
<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=92&locale=tr>
- Türkan, E. (2004). Türk Ekonomisinde Makro Kredi Kanalı: Ölçek ve Kalite Açısından Bir Değerlendirme, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Erişim adresi:
<http://ette.gen.tr/yayinlar/yayin-16.pdf>
- Vural, H. (2012). *Tarım ve Gıda Ekonomisi İstatistiği*. Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Notları,107. Bursa.
- Yadav, I.S., & Rao, M.S.(2022). Agricultural Credit and Productivity of Crops in India: Field Evidence From Small and Marginal Farmers Across Social Groups. *Productivity of Crops in India*, 14(3), 435-454.<https://doi.org/10.1108/JADEE-05-2022-0092>
- Yaesmin, S., Haque, S., Adnan, K.M.,Parvin, M.T., Rahman, M.S., Rahman, K.M., Salman, M., & Hossian, E. (2024). Factors influencing demand for, and supply of, agricultural credit: A study from Bangladesh. *Journal of Agriculture and Food Research*, 16, 101173.
- Yücel Engindeniz, D. (2017). Serada Hıyar Yetiştiriciliğinin Ekonomik Yönleri ve Yatırım Özellikleri. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 23(1):123 -132.

Extended Summary

Purpose

In order to meet the food needs of the world population, there is a need to examine the agricultural credit utilization situation, which plays an important role in the continuity of our farmers' activities. In this study, it is aimed to evaluate the agricultural credit utilization in Türkiye and the current situation of agricultural credit in Kocaeli province, to reveal the situation of Kocaeli province in terms of agricultural credits with statistical data and analyzes, and to propose solutions to the problems identified.

Since agricultural enterprises in Türkiye are small family enterprises, agricultural credits play an important role in meeting the financing needs of farmers to fulfill their production activities, which makes the research subject important. It has been determined that provincial studies on the subject are limited. Therefore, there is a need for studies that will reveal the situation of agricultural credit utilization at national and provincial level in recent years.

Literature Review

Researchers abroad have examined the relationship between agricultural credit and agriculture from different perspectives on country samples. When these studies are examined, the impact of access to agricultural credit on agricultural productivity (Manoharan and Varkey, 2020; Yadav and Rao, 2022; Assouto and Houngebeme, 2023), the determinants of the use and scope of agricultural credit (Chaiya et al., 2023), the impact of agricultural credit on the growth and development of the agricultural sector (Peng et al., 2021; Joao and Castro, 2023), the relationship between agricultural credit and agricultural production (Narayanan, 2016; Chavan et al, 2016; Nascimento et al., 2022), the relationship between government agricultural expenditures and agricultural credit (Latief and Zhang, 2023), determinants of access to agricultural credit (Perveen et al., 2021; Jisha and Palakkeel, 2023; Ramasamy and Malaifarason, 2023), the role of agricultural credit in agricultural technology adoption (Rayhan et al., 2020), factors affecting the demand and supply of agricultural credit (Yeasmin et al., 2024).

In Türkiye, studies on agricultural loans have been conducted on factors affecting agricultural loan utilization decision (Hayran and Gül, 2018), analysis of agricultural loan performance (Adanacioğlu et al., 2017), agricultural loan utilization status (Semerci, 2021), banking sector and agricultural loans (Arslanbey, 2011; Rad and Aydoğdu, 2019), relationship between agricultural production and agricultural loan utilization (Terin et al, 2014), the relationship between agricultural production and agricultural credit utilization (Terin et al., 2014), and the review of agricultural credits from a global perspective (Özdemir, 2024), but research at the provincial level is limited.

Similar studies in Türkiye have also shown that there is a linear relationship between agricultural production value and agricultural credit utilization (Terin et al, 2014; Adanacioğlu et al, 2017). In the study conducted by Manaroyan and Cate in India, the relationship between direct agricultural credit to producers and agricultural productivity was found to be statistically significant. Another study in Brazil found that most smallholder farmers use agricultural credit for different agricultural activities.

Design/methodology/approach

The main material of the study consists of the data obtained from the Turkish Statistical Institute (TUIK), the Banks Association of Türkiye and the results obtained from previous studies on the subject. In the evaluation of statistical data in the study, the 10-year period between 2013 and 2022 is taken as basis. In the analysis of statistical data, percentage, average and index calculations are made and presented in charts and graphs. In addition, regression analysis was used to examine the situation of agricultural credit utilization in Türkiye and Kocaeli province over the years.

Findings

The results of the research show that the increase in the value of agricultural production in Turkey and Kocaeli province will increase the amount of agricultural credit utilization. Since Kocaeli province is an industrial city, it has a significant potential for processing agricultural products and adding value to them. Kocaeli province has the potential to create an important opportunity for the development of the region and for our country to gain added value with agricultural investment loans with favorable interest rates that can be created for farmers to process their products themselves.

As a result, increasing agricultural credit utilization opportunities is extremely important in ensuring agricultural sustainability for developing countries. Because by enabling farmers to carry out modern agricultural practices, agricultural productivity and production can be increased, the use of renewable energy resources can be increased by enabling them to carry out sustainable agricultural practices, post-harvest investments can be encouraged and processing facilities can be increased, and added value in agriculture can be increased in the national economy. Therefore, farmers should be trained on borrowing, credit utilization process, agricultural investment process, risk taking, decision making, planning and financial literacy. The results of this study can be guiding for agricultural credit policies to be established by comparing the results of similar studies to be conducted in different provinces of Türkiye.